



LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ
VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

MEDIENOS PREKYBOS IR MIŠKO RUOŠOS DARBŲ ORGANIZAVIMO IR
VYKDYMO VERTINIMAS



2004 gruodis

Vilnius

Ataskaita parengta, vykdant Valstybės kontrolės 2004-06-07 pavedimą Nr. 2020-8

Valstybės kontrolės veiklos audito 2-ojo departamento direktorė Z.Valatkienė

Ataskaitą parengė Valstybės kontrolės valstybinių auditorių darbo grupė:

Bronius Kurkutis (grupės vadovas)
Liudvikas Smilgevičius

Su ataskaita galima susipažinti Valstybės kontrolės interneto puslapyje adresu

www.vkontrolė.lt

Papildomą informaciją galima gauti iš Valstybės kontrolės atstovo spaudai,

Pamėnkalnio 27, Vilnius,
tel.: 262-05-43
Email: gkoncius@vkontrolė.lt



TURINYS:

Ižanga	3
Subjekto veiklos aplinka	4
Audito procesas	5
Audito objektas	5
Audito tikslas	5
Audito mastas	5
Audito darbo metodai ir procedūros	5
Audito rezultatai	6
Medienos prekybos bei miško ruošos darbų organizavimo ir vykdymo vertinimas	6
Medienos prekybos organizavimo ir vykdymo vertinimas	6
Miško ruošos darbų organizavimo ir vykdymo vertinimas	9
Miško kirtimai	9
Medienos ruošą	10
Audito išvados	12
Rekomendacijos	13



LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ
VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

**MEDIENOS PREKYBOS IR MIŠKO RUOŠOS DARBŲ ORGANIZAVIMAS IR
VYKDYMAS**

2004 m. gruodžio 29 d. Nr. 2020-8-45

Vilnius

IŽANGA

Miškas yra vienas svarbiausių atsinaujinančių šalies gamtos išteklių, turintis didelę ekonominę, socialinę ir ekologinę reikšmę. Medienos poreikiai nuolat didėja ir viršija miško išteklių prieaugio lygį. Miškus būtina kirsti, nes medžiai gyvena tik jiems gamtos skirtą laiką, todėl labai svarbu miškuose ūkininkauti taip, kad medienos ištekliai nemažėtų. Vykdomi miško kirtimai negali alinti esamų išteklių, o turi sudaryti sąlygas jų išsaugojimui ir gausinimui.

Pagrindines Lietuvos miškų politikos ir strategijos gaires nustato Lietuvos Respublikos miškų įstatymas. Lietuvos miškų ūkio politiką įgyvendina Aplinkos ministerija. Svarbiausios šios politikos kryptys – miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas bei racionalus, tolygus nepertraukiamas miško išteklių naudojimas, kartu didinant miškų produktyvumą ir gerinant auginamos medienos kokybę.

Lietuvos miškingumas yra 31,7%. Bendras miškų teritorijos plotas Lietuvoje 2004-01-01 buvo 2194,8 tūkst. ha, iš jos miško žemės plotas 2069,1 tūkst. ha. Didžiąją dalį šių miškų – 988 tūkst. ha turto patikėjimo teise valdo 42 valstybės įmonės miškų urėdijos. Valstybinės reikšmės miškų miško žemė užėmė 1029,9 tūkst. ha. Dar 397,3 tūkst. ha miškų yra rezervuoti nuosavybės teisių atstatymui.

2003 metais iš valstybinių miškų buvo parduota 3330 tūkst. m³ apvaliosios medienos. Galima teigti, kad medienos pasiūla iš valstybinių miškų pastaruosius trejus metus buvo stabili.

Medienos rinkoje 2003 metais buvo pastebimos šios pagrindinės tendencijos:

- didėjo apvaliosios medienos pasiūla iš privačių miškų;
- iš valstybinių miškų pastaruosius 5 metus parduodami pastovūs 3,2-3,3 mln. ktm medienos kiekiai;
- augo malkinės ir plokščių medienos paklausa;
- labiausiai perkama kokybiška ąžuolo ir beržo mediena.

Medienos prekybos ir miško ruošos darbų organizavimo ir vykdymo vertinimo auditas įtrauktas į Valstybės kontrolės 2004 m. veiklos audito metų programą pagal 2003 metų Šalčininkų miškų urėdijos išankstinio tyrimo ataskaitoje pateiktas išvadas, kaip galima padidinti pajamas už parduodamą medieną bei sumažinti ruošos darbų sąnaudas.

Vykdydami Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2004-06-07 pavedimą Nr. 2020-8, Veiklos audito 2-ojo departamento vyresnieji valstybiniai auditoriai B. Kurkutis ir L. Smilgevičius Generalinėje miškų urėdijoje prie Aplinkos ministerijos (toliau Generalinė miškų urėdija) atliko medienos prekybos ir miško ruošos darbų organizavimo ir vykdymo vertinimo auditą.

SUBJEKTO VEIKLOS APLINKA

Generalinė miškų urėdija prie Aplinkos ministerijos yra biudžetinė įstaiga, valstybinių miškų, priskirtų miškų urėdijoms, ūkinio valdymo institucija, organizuojanti bei koordinuojanti šių miškų atkūrimą, priežiūrą, apsaugą ir miško išteklių naudojimą.

Generalinė miškų urėdija, vykdydama jai pavestas funkcijas, privalo užtikrinti, kad valstybiniai miškai būtų tvarkomi pagal nepertraukiamo naudojimo principą, kad mediena bei kiti miško išteklių būtų nuolat tiekiami ir kartu būtų išlaikyta pusiausvyra tarp medienos prieaugio ir jos naudojimo masto.

Generalinė miškų urėdija vadovaudamasi Miškų įstatymu vykdo 42-jų valstybės įmonių miškų urėdijų (toliau miškų urėdijų) steigėjo funkcijas, koordinuoja bei organizuoja miškų urėdijoms priskirtų valstybinių miškų atkūrimą, priežiūrą, apsaugą ir miško išteklių naudojimą aprūpinant pramonę žaliava.

Pagrindiniu audito subjektu pasirinkome Generalinę miškų urėdiją prie Aplinkos ministerijos (įstaigos kodas - 9325773), kuri kaupia ir analizuoja miškų urėdijų informaciją apie prekybą apvaliąja mediena, organizuoja apvaliosios medienos pardavimo metinius konkursus bei medienos pardavimą aukcionuose, taip pat turi teisę teikti Aplinkos ministerijai pastabas ir siūlymus dėl teisės aktų projektų miškų ūkio klausimais.

Įvertinus informaciją apie atskirų miškų urėdijų 2003 m. medienos prekybos rezultatus, galima teigti, kad esant panašioms sąlygoms šie rezultatai yra labai skirtingi. Medienos pardavimo kainų lygis turi tiesioginę įtaką gaunamoms pajamoms ir rodo miškų urėdijų gebėjimą geriau ūkininkauti.

Papildomais audito subjektais pasirinkome valstybės įmones Šalčininkų, Trakų, Utenos ir Ukmergės miškų urėdijas, iš kurių 3 (Šalčininkų, Trakų ir Ukmergės) yra priskirtos vienai zonai pagal apvaliosios medienos prekybos sąlygas, jos yra panašios pagal geografinę padėtį, gamtines sąlygas bei miško kirtimų metines apimtis.

AUDITO PROCESAS

Audito objektas

Išskirtinis žiniasklaidos dėmesys medienos prekybai ir miško ruošos darbams miškų urėdijose, paskatino domėtis kaip Generalinė miškų urėdija koordinuoja miškų urėdijų prekybą apvaliąja mediena ir vykdomus prekių (paslaugų) pirkimus bei kontroliuoja kaip laikomasi Apvaliosios medienos pardavimo taisyklių.

Miškų urėdijos vykdo kompleksinę miškų ūkio veiklą, tačiau pagrindines savo veiklos pajamas gauna, parduodant nenukirstą mišką, žaliavinę (apvaliąją) medieną ir atliekant paslaugas bei patarnavimus. Miškų urėdijose apie 90 proc. medienos iškerta privačios rangos įmonės.

Audito objektu pasirinkome medienos prekybos ir miško ruošos darbų organizavimą ir vykdymą.

Audito tikslas

Medienos prekybos ir miško ruošos darbų organizavimo ir vykdymo vertinimas ekonomiškumo (taupumo) požiūriu.

Audito mastas

Audituojamas laikotarpis – 2003 m. ir 2004 m. I pusmetis. Kai kurių rodiklių palyginimui naudojamos ankstesnių metų duomenimis.

Audito darbo metodai ir procedūros

Valstybinio audito metu lyginome atskirų laikotarpių duomenis, susitikome ir kalbėjome su audituotų subjektų vadovais, atsakingais darbuotojais ir specialistais. Nagrinėjome Generalinės miškų urėdijos 2003 metų veiklos ataskaitą bei miškų urėdijų ūkinės veiklos analizę, medienos prekybos bei miško ruošos darbų organizavimo ir vykdymo dokumentus, informaciją spaudoje bei žiniasklaidoje.

Audito metu informacijos tikslais naudojoms Generalinės miškų urėdijos, miškų urėdijų bei Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau Statistikos departamentas) duomenimis ir kita informacija. Minėtoji informacija pateikta darbo dokumentuose. Darbo dokumentai yra Valstybės kontrolės nuosavybė.

Atlikdami šį auditą, darėme prielaidą, kad visi auditui pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos tiksliai atitinka originalus.

AUDITO REZULTATAI

1. MEDIENOS PREKYBOS BEI MIŠKO RUOŠOS DARBŲ ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO VERTINIMAS

1. 1. MEDIENOS PREKYBOS ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO VERTINIMAS

Generalinė miškų urėdija, vadovaudamasi aplinkos ministro įsakymu¹ patvirtintais Nuostatais, koordinuoja miškų urėdijų prekybą apvaliąja mediena ir nenukirštu mišku, kontroliuoja, kaip laikomasi Apvaliosios medienos pardavimo taisyklių² (toliau Taisyklės), analizuoja šalies medienos pramonės apvaliosios medienos poreikius. Kaupia ir analizuoja miškų urėdijų informaciją apie prekybą apvaliąja mediena ir rengia informacinius pranešimus. Organizuoja apvaliosios medienos pardavimo metinius konkursus bei medienos pardavimą aukcionuose. Taip pat teikia Aplinkos ministerijai pastabas ir siūlymus dėl teisės aktų projektų miškų ūkio klausimais.

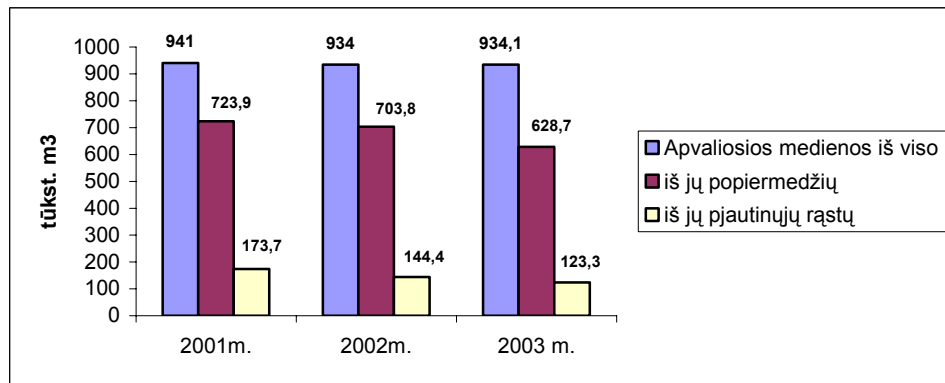
Apvaliosios medienos prekybą miškų urėdijose reglamentuoja Taisyklės. Taisyklės nustato apvaliosios medienos pirkimo ir pardavimo, pirkimo-pardavimo sutarčių sudarymo bei atsiskaitymų už apvaliąją medieną tvarką. Šios Taisyklės yra taikomos valstybinių miškų valdytojams – miškų urėdijoms ir nacionaliniams parkams.

Miškų urėdijos 2003 metais pardavė 3311,2 tūkst. ktm apvaliosios medienos. Vietiniai vartotojai nupirko 2445,4 tūkst. ktm arba 73,9 % viso parduoto apvaliosios medienos kiekio (2002 m. - 2348,8 tūkst. ktm arba 71,6 %).

Miškų urėdijos kasmet eksportuoja virš 900 tūkst. ktm medienos: 2002 m. – 934 tūkst. ktm, 2003 m. – 934 tūkst. ktm. Didžiąją dalį eksporto (80-85 % sudaro popiermedžiai, kurie, neturint fabriko, neperdirbami Lietuvoje. Pjautiniai rąstai sudaro 15-20 % bendro eksportuojamos medienos kiekio.

¹ Aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. 657 “Dėl Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo.”

² 2002-02-06 Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos įsakymu Nr.50 „Dėl apvaliosios medienos pardavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin.,2002, Nr.15-634).

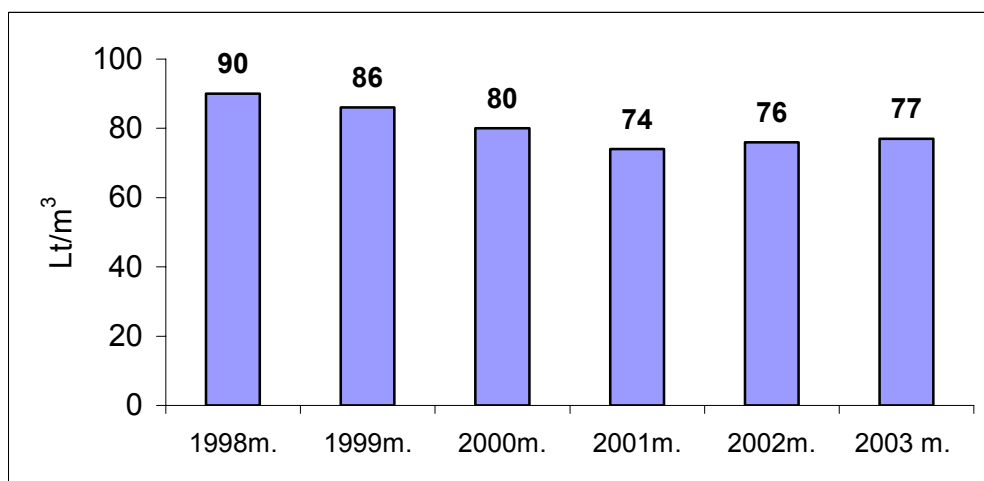


1 Pav. Apvaliosios medienos eksportas 2001-2003 metais

Didžiausią paklausą vietinėje rinkoje turėjo ąžuoliniai ir beržiniai pjautiniai rąstai, fanermedžiai, tarmedžiai, didėja malkinės ir plokščių medienos paklausa.

Galima teigti, kad medienos pasiūla iš valstybinių miškų pastaruosius trejus metus buvo stabili.

Vidutinės medienos pardavimo kainos 1998 – 2001 m. pastoviai mažėjo ir nuo 90 Lt/ktm nukrito iki 74 Lt/ ktm. Praeitais metais vidutinė medienos pardavimo kaina buvo 77 Lt/ ktm. Sumažėjo visų pjautinių rąstų, išskyrus drebulinius, bei popiermedžių kainos. Vidutinės medienos kainos išaugo dėl 1-6 Lt padidėjusių tarmedžių, malkų ir plokščių medienos kainų



2 Pav. Vidutinės medienos pardavimo kainos 1998 - 2003 metais

Atlikę auditą nustatėme, kad miškų urėdijose apvaliosios medienos pirkimo-pardavimo sutartys 2003 metams buvo sudaromos pagal Generalinės miškų urėdijos įsakymu³ patvirtintą sutarties tipinę (pavyzdinę) formą. Tačiau atkreipiame dėmesį į tai, kad visų sudarytų medienos pirkimo - pardavimo sutarčių 4.6 punkto reikalavimai prieštarauja Taisyklių⁴ reikalavimams. Šiame sutarčių punkte nurodyta, kad pardavėjui sustabdžius medienos pardavimą, vadovaujantis

³ 2002-10-23 Generalinės miškų urėdijos įsakymas Nr.175.

⁴ 2002-02-06 Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos įsakymas Nr.50 „Dėl apvaliosios medienos pardavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin.,2002, Nr.15-634).

Taisyklių⁵ reikalavimais, medienos pirkėjui gali būti sumažinamas parduodamos medienos kiekis proporcingai sustabdytam medienos tiekimo terminui. Tačiau sutartyse nurodytame Taisyklių 67 punkte medienos kiekio mažinimas pirkėjams nenumatytas.

Mūsų nuomone, tai gali turėti neigiamos įtakos sprendžiant iškilusius nesutarimus tarp miškų urėdijų ir medienos pirkėjų vykdant sutartyse nurodytus įsipareigojimus.

Audito metu nustatyti atvejai, kai metiniame medienos pardavimo 2003 m. konkurse pjautinių rąstų pirkimo-pardavimo sutartys buvo sudarytos neišskiriant medienos kainų pagal skirstomas medienos stambumo ir kokybės klasių grupes. Mediena, nenupirktą pagal metinio pardavimo konkurse sudarytas pirkimo-pardavimo sutartis, buvo parduodama ne pagal pirkėjo ir pardavėjo susitarimu sudarytas sutartis, o tik pagal surašytus priedus, kurie buvo pridedami prie sutarčių sudarytų metiniame medienos pardavimo konkurse.

Manome, kad sudarant sutartis su pirkėjais neišskiriant pjautinių rąstų kainas pagal skirstomas medienos stambumo ir kokybės klasių grupes arba parduodant medieną pagal pasirašytus priedus prie sutarčių, kuriuose nebuvo nurodomi parduodamos medienos kiekiai, negalima užtikrinti skaidraus bei ekonomišką prekybos vykdymo.

PASTEBĖJIMAS.
Manome, kad Generalinė miškų urėdija įsakymu ⁶ , pakeisdama Taisyklių 59 ir 61 punktuose nurodytą kainų tikslinimo tvarką, viršijo savo įgaliojimus. Kadangi vadovaujantis aplinkos ministro įsakymu ⁷ patvirtintų Nuostatų reikalavimais nėra įgaliota keisti Taisyklių reikalavimus.

Atlikome vidaus rinkoje parduotos plokščių medienos ir malkų kainų analizę. Nustatėme, kad 2003 metais iš valstybinių miškų buvo parduota 190,4 tūkst. ktm plokščių medienos, vidutinė kaina 25 Lt/ktm ir 488,3 tūkst. ktm malkų kurui, vidutinė kaina 26 Lt/ktm.

Plokščių mediena gaminama pagal įmonės standarto ĮST 9325773-4:2001, o malkos - pagal ĮST 9325773-6:2001 kokybės reikalavimus. Atkreipiame dėmesį į tai, kad kokybės reikalavimai plokščių medienai ženkliai aukštesni už malkų kokybės reikalavimus, tačiau vidutinė kaina 1 Lt/ktm mažesnė už malkų vidutinę kainą. Kai kuriose audituotose miškų urėdijose šis kainų skirtumas buvo dar didesnis, pvz.: Šalčininkų - 6 Lt/ktm ir Ukmergės - 9 Lt/ktm plokščių medienos kaina buvo mažesnė už parduotų malkų kainą. Galima manyti, kad tai galėjo turėti neigiamos įtakos ekonomiškam medienos prekybos organizavimui ir vykdymui.

Siekiant ekonomiškiau vykdyti medienos prekybą ir geriau aprūpinti žaliava pagrindinius plokščių medienos perdirbėjus bei atsižvelgiant į kainų ir kokybės skirtumus, būtų tikslinga

⁵ 2002-02-06 Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos įsakymas Nr.50 „Dėl apvaliosios medienos pardavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin.,2002, Nr.15-634) 67 punktas.

⁶ Generalinės miškų urėdijos 2003-12-22 įsakymas Nr.1B-24 „Dėl prekybos apvaliąja mediena“.

⁷ Aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. 657 „Dėl Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo.“

Generalinei miškų urėdijai peržiūrėti plokščių medienos kokybės reikalavimus ir patikslinti įmonės standartą ĮST 9325773-4:2001.

Audito metu, dalyvaujant miškų urėdijų specialistams, patikrinome paruoštų pardavimui eglės pjautinių rąstų kokybę. Patikrinus nustatėme, kad pagal kokybės klases rąstai buvo suženklinti teisingai, vadovaujantis Lietuvos-Europos standartų LST L ENV 1927-1:2001 kokybės reikalavimais. Pagal standartų priede NA.2 nurodytus kokybės reikalavimus iš eglės stiebų šviežiai pažeistų žievėgraužių negalima gaminti C kokybės klasės pjautinių rąstų, tačiau pagal visus kitus kokybės reikalavimus jie atitinka C kokybės klasei.

PASTEBĖJIMAS.

Mūsų nuomone, kuriai pritarė ir miškų urėdijų specialistai, pagal šiuo metu galiojančius standarto LST L ENV 1927-1:2001 priedo NA.2 kokybės reikalavimus, eglės pjautiniai rąstai, pagaminti iš eglės stiebų šviežiai pažeistų žievėgraužių ir atitinkantys C kokybės klasės reikalavimus, gali būti perklasifikuojami į žemesnę D kokybės klasę.

Generalinė miškų urėdija, vadovaudamasi aplinkos ministro įsakymu⁸ patvirtintų Nuostatų reikalavimais bei atsižvelgdama į medienos pirkėjų ir pardavėjų pasiūlymus, 2004 metais parengė naują Apvaliosios medienos pardavimo taisyklių projektą ir pateikė svarstyti Aplinkos ministerijai.

PASTEBĖJIMAS.

Atkreipiame dėmesį, kad 2003 metais 41 miškų urėdija, neturėdama kelių transporto veiklos licencijų, suteikė transporto paslaugų už 25,5 mln. Lt. Urėdijos licencijas gavo tik 2004 metų pirmame pusmetyje. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekse⁹ nustatyta, kad vertimasis ūkine veikla, kuriai reikalinga licencija, užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki trijų tūkstančių litų su gautų pajamų iš šios veiklos konfiskavimu.

2. MIŠKO RUOŠOS DARBŲ ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO VERTINIMAS

2.1 MIŠKO KIRTIMAI

Vienas iš pagrindinių Generalinės miškų urėdijos uždavinių-koordinuoti miško išteklių naudojimą miškų urėdijoms priskirtuose valstybiniuose miškuose. Generalinė miškų urėdija koordinuoja miškų urėdijų veiklą vykdant miškų technologinį tvarkymą ir ruošiant žaliavinę medieną. Taip pat kasmet atlieka miškų urėdijų metinius kirtimų apibendrinimus.

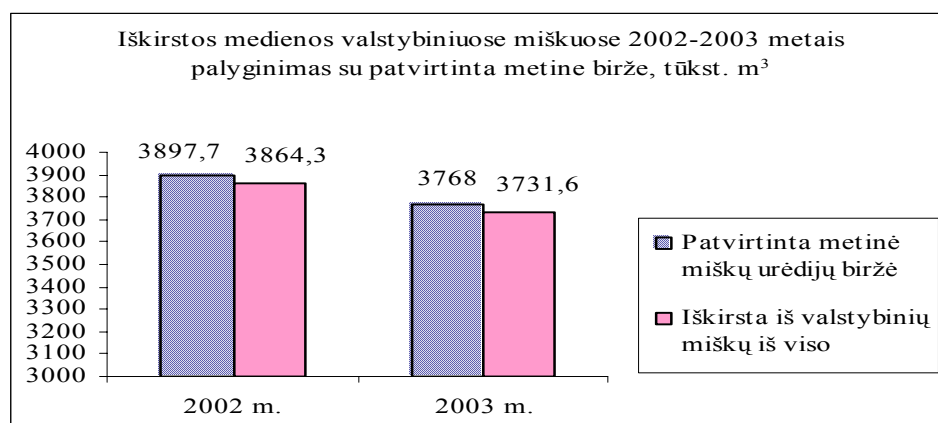
⁸ Aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. 657 "Dėl Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo" Nuostatų 7.20. p.

⁹ Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas 173 straipsnis.

Aplinkos ministerija¹⁰ vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės¹¹ nustatytais apimtimis 2003 metams miškų urėdijoms patvirtino 3768 tūkst. ktm miško kirtimų apimtis, tame skaičiuje pagrindinių kirtimų 2403 tūkst. ktm ir tarpinių kirtimų 1364,5 tūkst. ktm.

Valstybiniuose miškuose 2003 metais pagrindiniais ir tarpiniais kirtimais iškirta 3760,9 tūkst. ktm medienos (įskaitant iškirstus pagal pratęstus praeitų metų leidimus ir avansiniais kirtimais iškirstus ateinančių metų kirtimo normos kiekius) arba 136,6 tūkst. ktm mažiau nei 2002 metais (buvo 3897,5 tūkst. ktm).

Miškų urėdijos patvirtintos Vyriausybės 2003 metams valstybinių miškų pagrindinių kirtimų normos neviršijo.



3 Pav. Patvirtintų metinių kirtimų apimčių įvykdymas 2002-2003 metais

2.2 MEDIENOS RUOŠA

Medienos ruoša 2003 metais audituotose Šalčininkų, Trakų, Utenos ir Ukmergės miškų urėdijose buvo pakankamai reglamentuota.

Vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimais miško ruošos darbų pirkimus urėdijose vykdė Viešųjų pirkimų komisijos, kurių narius skyrė ir komisijos darbo reglamentą tvirtino miškų urėdas. Taip pat urėdas patvirtino „Miško ruošos paslaugų pirkimo atvirojo konkurso dokumentus“, kuriuose nurodė pasiūlymų teikimo tvarką ir kitas konkurso nuostatas.

Audito metu Šalčininkų, Trakų, Utenos ir Ukmergės miškų urėdijose išanalizavome visas miško ruošos paslaugų pirkimo sutartis ir nustatėme, kad 2003 metams sutartys sudarytos vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimais.

Miško ruošos paslaugų sutartyse numatytų kirtimų kontrolę urėdijose vykdo medienos ruošos inžinierius. Kontrolės procedūros – nekompiuterizuotas. Urėdijose girininkijos nesujungtos į bendrą kompiuterinį tinklą. Duomenys surenkami iš medienos priėmimo kortelių ir medienos priėmimo aktų.

¹⁰ 2002-11-07 Aplinkos ministro įsakymas Nr. 583.

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 29 d. nutarimas Nr. 1694 "Dėl Lietuvos Respublikos 2003 metų pagrindinių miško kirtimų normos valstybiniuose miškuose patvirtinimo" (Žin., 2002, Nr. 104-4652).

Manome, kad sujungus girininkijas į bendrąjį kompiuterinį tinklą, galima būtų kompiuterizuoti ir medienos ruošos inžinieriaus vedamą miško kirtimų kontrolės duomenų rinkimą ir padidinti jo darbo efektyvumą bei sudaryti sąlygas daugiau laiko skirti miško ruošos darbų kontrolei miško kirtavietėse.

Taip pat audito metu nustatėme, kad Šalčininkų ir Trakų miškų urėdijose 2004 metams sudarytos miško ruošos paslaugų atlikimo sutartys neatitiko Viešųjų pirkimų įstatymo 15 straipsnio 6 punkto reikalavimams. Sudarytose sutartyse nebuvo nurodytas kainų ir įkainių keitimas dėl pasikeitusių mokesčių.

Medienos ruošos paslaugų tiekimo įkainių tikslinimas gali būti vykdomas vadovaujantis Viešojo pirkimo-pardavimo sutarčių kainodaros nustatymo metodikos IV skyriaus „Įkainio bazės nustatymas“ nuostatomis. Konkretus kainodaros mechanizmas turi būti įvardintas paslaugų pirkimo dokumentuose (konkurso sąlygose) ir sutarties projekte.

Pagal miško ruošos paslaugų atlikėjų pateiktus prašymus bei pasirašytus priedus prie sutarčių, nuo 2004 m. antrojo pusmečio Šalčininkų ir Trakų miškų urėdijos 9 % padidino miško ruošos darbų įkainius. Manome, kad miškų urėdijos, per 2004 metų antrą pusmetį padidinusios darbų įkainius, turės papildomai nenumatytų išlaidų.

Apie audito metu miškų urėdijose išaiškintas neteisingai sudarytas sutartis bei nustatytus miško ruošos paslaugų įkainių padidinimus žodžiu informavome Generalinį miškų urėdą. Atsižvelgiant į mūsų pateiktą informaciją Generalinė miškų urėdija organizavo visų miškų urėdijų atsakingiems specialistams Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų taikymo seminarą. Seminarą pravedė Viešųjų pirkimų tarnybos atsakingi darbuotojai.

Mūsų nuomone, kuriai pritarė ir miškų urėdijų specialistai, siekiant užtikrinti teisingą Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų taikymą sudarant paslaugų atlikimo sutartis 2005 metams, Generalinė miškų urėdija turėtų parengti pavyzdinius medienos ruošos, miško atkūrimo ir priežiūros paslaugų supaprastinto atviro konkurso pirkimo dokumentus bei pavyzdinę miško ruošos ir miškų ūkinės veiklos paslaugų atlikimo (rangos) sutarties formą ir pateikti miškų urėdijoms.

Generalinė miškų urėdija vadovaujantis Nuostatais¹² nustatyta tvarka koordinuoja miškų urėdijų vykdomus prekių bei miško ruošos ir miškų ūkinės veiklos paslaugų pirkimus. Atkreipiame dėmesį, kad 2004 metams Generalinė miškų urėdija nebuvo nustačiusi miškų urėdijų vykdomų prekių bei miško ruošos ir miškų ūkinės veiklos paslaugų pirkimų koordinavimo tvarkos.

¹² Aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. 657 “Dėl Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo” Nuostatų 7.18. p.

Paraiškas 2003 metams dėl miškų ūkio ir medienos ruošos mašinų įsigijimo miškų urėdijos teikė Generalinei miškų urėdijai. Generalinio miškų urėdo įsakymu¹³ sudaryta komisija nagrinėjo paraiškas ir teikė siūlymus generaliniam miškų urėdui dėl leidimų išdavimo mašinoms įsigyti.

Audito metu išnagrinėję miškų urėdijų pateiktas paraiškas ir išduotus leidimus dėl medvežių įsigijimo nustatėme, kad 2003 metais miškų urėdijoms buvo leista pirkti 8 medvežes, maždaug už 4,5 mln. Lt. Iš jų: 1 „VALMET“ ir 1 „Timberjack“ medvežes leido pirkti naujas bei 1 „VALMET“ ir 5 „Timberjack“ nusidėvėjusias medvežes leido pakeisti naujomis, senas medvežes gražinant (parduodant) pardavėjams-gamintojams.

Apklaustos būdu surinkome informaciją, kaip pardavėjai-gamintojai senas medvežes įvertina ir nustato jų kainas. Atkreipiame dėmesį į tai, kad pardavėjai – gamintojai urėdijų gražintas senas medvežes įvertina ir jų kainas nustato vienašališkai. Medvežių vertė, priklausomai nuo pagaminimo metų, markės ir susidėvėjimo laipsnio, svyruoja nuo 150 iki 200 tūkst. Lt.

Siekiant ekonomiškiau panaudoti miškų urėdijų lėšas naujų medvežių įsigijimui bei užtikrinti senų medvežių objektyvesnę vertės ir kainų nustatymą, būtų tikslinga miškų urėdijose senų medvežių vertinimą atlikti dalyvaujant nepriklausomam ekspertui arba komisijai, sudarytai iš pardavėjo – gamintojo, miškų urėdijos ir Generalinės miškų urėdijos atstovų.

Vadovaujantis Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymu¹⁴ Generalinė miškų urėdija turėjo 2004 metams parengti ir patvirtinti miškų urėdijų turto įsigijimo ir skolinimosi planus. Atkreipiame dėmesį, kad miškų urėdijų turto įsigijimo ir skolinimosi planus 2004 metams Generalinė miškų urėdija parengė ir generalinio miškų urėdo įsakymu¹⁵ patvirtino 2004-05-11.

AUDITO IŠVADOS:

1. Generalinio miškų urėdo įsakymu¹⁶ patvirtintos sutarties tipinės (pavyzdinės) formos 4.6 punkto nuoroda neatitinka Taisyklių reikalavimams. Tai gali turėti neigiamos įtakos sprendžiant nesutarimus tarp miškų urėdijų ir medienos pirkėjų vykdant sutartyse nurodytus įsipareigojimus.

2. Generalinė miškų urėdija nepakankamai kontroliavo Taisyklių laikymosi sudarant ir vykdant apvaliosios medienos pirkimo-pardavimo sutartis. Tai nustatyta audito metu Šalčininkų, Trakų, Utenos ir Ukmergės miškų urėdijose. Sudarant sutartis ir jas vykdant nesivadovaujant

¹³ 2003-07-24 Generalinės miškų urėdijos įsakymas Nr. 139 „Dėl miškų urėdijų pirkimų tvarkos patikslinimo.“

¹⁴ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo pakeitimo įstatymas 2003 m. gruodžio 16 d. Nr. IX-1895.

¹⁵ 2004-05-11 Generalinės miškų urėdijos įsakymas Nr. 110 „Dėl valstybinių įmonių miškų urėdijų metinių turto įsigijimo ir skolinimosi planų 2004 metams patvirtinimo“.

Taisyklių reikalavimais, negalima užtikrinti skaidraus bei ekonomiško medienos prekybos vykdymo.

3. 2003 metais vidaus rinkoje parduotos plokščių medienos vidutinė kaina buvo 1 Lt/ ktm mažesnė už malkų vidutinę kainą, tačiau plokščių medienos kokybės reikalavimai ženkliai aukštesni už malkų kokybės reikalavimus. Parduodant aukštesnės kokybės medienos sortimentus žemesnėmis kainomis gali turėti neigiamos įtakos efektyviam apvaliosios medienos prekybos organizavimui ir vykdymui.

4. Miško ruošos darbų kontrolę urėdijose vykdo medienos ruošos inžinierius. Kontrolės procedūros – nekompiuterizuotas. Girininkijas sujungus į bendrąjį kompiuterinį tinklą, galima būtų kompiuterizuoti ir medienos ruošos inžinieriaus vedamą miško kirtimų kontrolės duomenų rinkimą ir padidinti jo darbo efektyvumą bei sudaryti sąlygas daugiau laiko skirti miško ruošos darbų kontrolei miško kirtavietėse.

5. Generalinė miškų urėdija 2004 metams nenustatė miškų urėdijų vykdomų prekių (paslaugų) pirkimų koordinavimo tvarkos, kaip to reikalauja Nuostatai¹⁷ ir dėl to negalėjo užtikrinti miškų urėdijose teisingo Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų taikymo sudarant 2004 metams miško ruošos ir miškų ūkinės veiklos paslaugų atlikimo sutartis. Tai turėjo neigiamos įtakos 2004 metams miško ruošos ir miškų ūkinės veiklos paslaugų atlikimo sutarčių sudarymui ir jų vykdymui.

6. Miškų urėdijos, pirkdamos naujas medvežes, senas medvežes gražina pardavėjams - gamintojams, kurie jų vertę ir kainą nustato vienašališkai. Toks senų medvežių vertės ir kainos nustatymo būdas nėra objektyvus ir tai gali turėti neigiamos įtakos miškų urėdijų lėšų taupiam panaudojimui.

REKOMENDACIJOS:

1. Patikslinti įsakymu¹⁸ patvirtintos Apvaliosios medienos pirkimo-pardavimo metinės (trumpalaikės) sutarties tipinės (pavyzdinės) formos 4.6 punkto nuorodą, kuri neatitinka Apvaliosios medienos prekybos taisyklių 67 punkto reikalavimams.

2. Siekiant užtikrinti skaidresnę ir ekonomiškesnę prekybą mediena nurodyti visoms miškų urėdijoms atsisakyti medienos pardavimo pagal pirkėjo ir pardavėjo surašytus priedus prie anksčiau sudarytų sutarčių ir sudarant medienos pirkimo-pardavimo sutartis visada išskirti kainas pagal skirstomas medienos stambumo klasių grupes.

¹⁶ 2002-10-23 Generalinės miškų urėdijos įsakymas Nr.175.

¹⁷ Aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. 657 "Dėl Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo" Nuostatų 7.18. p.

¹⁸ 2002-10-23 Generalinės miškų urėdijos įsakymas Nr.175.

3. Atsižvelgiant į realizuotų malkų ir plokščių medienos kainų bei kokybės skirtumus, peržiūrėti plokščių medienos kokybės reikalavimus ir patikslinti įmonės standartą ĮST 9325773-4:2001.

4. Kompiuterizuoti miškų urėdijose miško ruošos darbų duomenų rinkimo bei jų kontrolės procedūras siekiant padidinti girininkijose vykdomų miško kirtimų kontrolės darbų efektyvumą.

5. Generalinio miškų urėdo įsakymu nustatyti miškų urėdijų vykdomų prekių (paslaugų) pirkimų koordinavimo tvarką, kaip to reikalauja Nuostatai¹⁹.

6. Parengti pavyzdinius medienos ruošos, miško atkūrimo ir priežiūros paslaugų supaprastinto atviro konkurso pirkimo dokumentus bei pavyzdinę miško ruošos ir miškų ūkinės veiklos paslaugų atlikimo (rangos) sutarties formą ir pateikti visoms miškų urėdijoms.

7. Siekiant ekonomiškiau panaudoti miškų urėdijų lėšas naujų medvežių įsigijimui bei užtikrinti senų medvežių objektyvesnę vertės ir kainų nustatymą, apsvarstyti galimybę kainų nustatymo procese pasitelkti nepriklausomus ekspertus.

Veiklos audito 2-ojo departamento direktorė

Zita Valatkienė

Vyresnysis valstybinis auditorius

Bronius Kurkutis

Susipažinau

Generalinis miškų urėdas

Benjaminas Sakalauskas

Data _____

¹⁹ Aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. 657 "Dėl Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo" Nuostatų 7.18. p.